

Rudolf Valdec, znani hrvaški kipar, je bil pozvan v Beograd, da modelira doprnski kip kralja Petra I. Umetniško delo se je vrlo posrečilo. Valdec je doslej modeliral tudi že kipe Strossmayerja, Račkega, Trnskega in Kukuljevića.

„**Popov toranj**“ v Zagrebu na Vrazovem šetališču, znan iz Šenovih pripovedi, so prenovili v astronomski observatorij.

E. Vidović. Zanimivo je življenje dalmatinskega slikarja Vidovića, kateri je prošlo leto izložil svoje slike v Spletu. Rojen je bil v Solinu in ima šele 30 let. Starši so hoteli, da bi bil trgovec, a ni hotel. Šel je v Benetke, kjer je od l. 1887. do 1892. hodil na akademijo. Tudi tu mu ni ugajalo, ker se ni hotel oprijeti akademičnih tradicij, ampak je hrepenel po „novi“ umetnosti. Izstopil je iz akademije. Težki dnevi trpljenja in bede so zanj prišli zdaj. V cerkvi sv. Marka in v prosti prirodi je bival cele dni, spavajoč po dnevu na klopi javnega vrta. Stric, ki ga je vzdrževal, ga je hotel prisiliti, da se vrne, s tem, da mu je odtegnil vsako podporo in se obrnil celo do konzula, naj s silo pritira mladeniča domov, ker se je odtegnil vojaščini. To se mu ni posrečilo. Iz usmiljenja je neki ameriško-španski slikar dajal Vidoviću barv in platna, da je mogel delati. Šel je v Milan, kjer je trpel dalje revščino in lakoto. Posrečilo se mu je, da pride kot dekorater k nekemu velikemu industrijcu. Tu je izložil na razstavi „Esposizione triennale di Brera“ sliko, za katero je dobil prvo nagrado. Od tega časa mu je šlo bolje. Delal je še v Italiji, izložil v Kodanju devet slik in se vrnil v Dalmacijo, kjer je bil v Spljetu štiri leta suplent za prostoročno risanje. Zdaj živi edino le svoji umetnosti.

„**Društvo hrvatskih umjetnika**“ se je razšlo. Njegovi člani so sklenili, da pristopijo v „Društvo umjetnosti“, katero je že prej obstalo, a je imelo razne diference z „Društvom umjetnika“. To društvo je priredilo izložbo l. 1889., kateri je sledila razstava v Kodanju in izdajanje „Hrvatskega Salona“. Priredilo je l. 1900. razstavo Alfonza Mucha in slovaških slikarjev. Društveni umetniki so nastopili s svojimi proizvodi tudi v Parizu in v Budimpešti. Gmotni neuspeh je prisilil društvo, da se je razšlo.

Bosna in Hercegovina, osvobojeni sicer turškega jarma, se vendar ne moreta povzdigniti. Sicer je zunanja kultura precejšnja, s katero se ponša avstro-ogrška uprava. A ljudstvo samo je zanemarjeno in zdihuje v vedno večji revščini. O poljedelskih pravnih razmerah bosenskih je izdal nedavno poučno knjigo dr. Karol Kadlec: „Agrarní právo v Bosně a Hercegovině.“ (Knihovna Sborniku věd pravních a státních, řady pravodovědecké č. III. V Praze 1903.) V Bosni je še dolgo po okupaciji ostal v veljavi stari seferski zakon iz l. 1859., a izpreminjali so ga z raznimi naredbami. Ljudsko življenje je bilo zadružno. A moderna država je te zadrage razdirala

vedno bolj. Zadnji udarec je dobila zadruga z uveljavljenjem zemljiško-knjižne postave z dné 28. oktobra 1884. Avstrijska vlada izkuša z vso silo uplivati na razdelitev posestev, ker s tem upliva tudi na politični položaj. Kmečko pravo bosensko temelji na pogodbah z agami, posestniki zemljišč, katerim plačuje kmečka rodbina davek. Aga dobiva davek v pridelkih takoj po žetvi.

Vukova pisma. V. Bogišić je izdal v Dubrovniku pisma, ki jih je dobil od hčere Vuka Stefanovića Karadžića, z naslovom „Jedna rukovet iz Vukove prepiske“. Izmed teh 51 pisem sta le dve pisani od Vuka samega, in sicer je eno naslovljeno na Kopitarja. Razen šestih se nanašajo vsa na dobo med leti 1815 do 1850.

Iz bolgarske književnosti. P. J. Todorov je napisal dramo v treh dejanjih „Zidari“. — Iv. P. Ke p o v je preložil na bolgarski jezik Brantovo knjigo o vplivu tujega kapitala na domači gospodarski razvoj. — „Narodna biblioteka“ v Sofiji je izdala 4. in 5. letnik „Bibliografičeskega buljetina“ bolgarskega. — Zbornik bolgarskih pravnih običajev je izdal pred kratkim S. S. Bobčev. — Ivan Vazov je izdal dva zanimiva potopisa po krajih, ki so znani zaradi makedonske vstaje: „Velikata Rilska pustinja“ in „V nêdrata na Rodopitê“. Isti pisatelj je podal Bolgarom pred kratkim roman „Kazalarskata carica“. Kritik Sirotin in pravi o tem romanu: „Po bolestitih in mučnih proizvodih sodobne literature nam je zopet prijetno, da začutimo prosti in sveži vzduh zdravih človeških čuvstev.“

Samostanska pravila atonskih menihov. „Periodičesko spisanje na Blgarskoto knižovno društvo v Sofija“ objavlja „tipike“ ali zapisnike samostanskih pravil, ki veljajo za meniško ljudovlado na Sveti gori Atos v Makedoniji. Ti „tipiki“ niso zanimivi le zaradi vsebine, ampak tudi zaradi svoje starosti. Najstarejša tipika, ki se ju spominja zgodovinski zapisnik na Sv. gori, sta iz X. in XI. stoletja, drugi so bili izdani l. 1394., 1406., 1575. in 1783. Prvi tipik, izdan l. 969., je pisan lastnoročno od Atanzija, ustanovitelja Velike Lavre, hilendarski tipik je pa iz XIII. stoletja.

Kritičen donesek k zgodovini sv. Cirila in Metoda podaja knjiga „List papeže Hadriana II. v pannonské legendé a bulla Jana VIII. ‚Industriae tuae‘. (Historičkokritický pokus Františka Snopka. S dodatkom: Pseudoisidorovy dekretaly a sv. Methoděj. V Olomuci, str. 133.)“ — Ginzl je trdil, da ni pristno pismo Hadriana I., ki je ohranjeno v „Panonski legendi“, češ, da je dobil sv. Metod šele od papeža Janeza VIII. dovoljenje za slovanski obred. Snopke dokazuje, da je že Hadrian II. dal svetima bratoma to dovoljenje, katero je potem Janez VIII. ponovil.